Nettverk fjord- og kystkommuner (NFKK)
c/o KS Bedrift
Postboks 1378 Vika
0114 OSLO

15.6.2018

Samferdselsdepartementet
Postboks 8010 Dep.
0030 OSLO

Høring, NOU 2018:4 «Sjøveien videre – Forslag til ny havne- og farvannslov»

Nettverk fjord- og kystkommuner (NFKK) har 76 medlemmer rundt kysten som er opptatt av spørsmål som angår kystkommuner, næringsliv og befolkning der.

Som representant for en rekke kystkommuner vil NFKK avgi høringsuttale i forbindelse med at Samferdselsdepartementet arrangerer høring på NOU 2018:4 «Sjøveien videre – Forslag til ny havne- og farvannslov». Oppsummert mener NFKK følgende:

- **NFKK** mener at utvalget ikke har gjort en bred nok utredning og diskusjon når det gjelder de prinsipielle følgene av at staten tar over myndighetsutøvelse i det kommunale farvannet. Hva betyr det for det kommunale selvstyret og hvilke overslag vil det ha på andre kommunale oppgaver og ansvar?
- **NFKK** mener at ansvaret og myndighet for kommunale sjøområder fortsatt skal ligge hos kommunene, og at finansieringen med anløpsavgift må videreføres, inn til det eventuelt er gjort en grundig vurdering som avklarer og legger frem en bedre løsning enn dagens ordning jf pkt 1
- **NFKK** mener at flertallsinnstillingen angående utbytte fra havnekapital balanserer interessene til både eierne, havnene, beredskap og nasjonale målsetninger for det regionale og nasjonale transportsystemet på en tilfredsstillende måte.
- **NFKK** mener at forslaget om å innføre et organisatorisk skille mellom forvaltning av farvann og drift av havnevirksomhet må erstattes av et krav om regnskapsmessig skille.

Ansvar og forvaltning av kommunalt sjøområde

Utvalgets flertall mener at forvaltningen av det kommunale sjøområdet skal flyttes over til staten. Det skal etter utvalgets mening bidra til bedre sjøsikkerhet og god samfunnsøkonomi. Endringen medfører at behovet for anløpsavgiften ikke lenger er til stede og foreslås fjernet.

NFKK kan ikke se at utvalget har gjort en tilstrekkelig bred og prinsipiell vurdering av hva en ytterligere inngripen i kommunenes sjøområde vil kunne bety. Det er underlig at dette ikke er

vurdert bl.a. i forhold til det kommunale selvstyret og eventuelle overføringsverdi til andre ansvarsområder kommunene har. NFKK er av den oppfatning at til mer staten tar over av ansvar i de kommunale sjøområdene, til svakere vil også de kommunale rettighetene i farvannet være. I lys av at kysten skal satses på både med hensyn til oppdrett og andre næringsaktiviteter, stiller NFKK spørsmål ved hvordan en slik endring vil påvirke kommunenes rettigheter i et større perspektiv. Vi vet bl.a. at det fremover vil være en gjennomgang av kommunenes muligheter til inntekter fra oppdrettsnæringen. Dersom kommunene skal ha en redusert rolle i sitt eget farvann, kan ikke vi se annet enn at det også gir grunnlag for å diskutere hvilke inntekter kommunen skal ha av den aktiviteten som skjer i det kommunale farvannet. I så tilfelle vil ikke et forslag som dette bidra til å utvikle kysten og det kommunale tjenestetilbudet som næringene der er avhengig av.

NFKKs medlemmer representerer en rekke kommuner med egne havner eller som medeiere av interkommunale havneselskaper. Vår erfaring er at havnene besitter lokal kompetanse og har utstyr og bemanning som ivaretar lokal sjøsikkerhet på en svært god og samfunnsøkonomisk måte. NFKK har vanskelig for å se hvordan staten skal kunne inneha samme lokale tilstedeværelse og kompetanse til å ivareta lokal sjøsikkerhet, og det til en lavere kostnad enn i dag. Tvert imot er det slik at flere havner holder anløpsavgiften lavere enn de trenger å gjøre fordi de «subsidierer» avgiften med inntekter av den kommersielle aktiviteten. I tillegg brukes mannskap og ressurser både til farled og havneoppgaver, slik at en utnytter ressursene på en god måte. Dersom det er bekymring for havnenes kompetanse på selvkost som er utløsende for dette forslaget, mener NFKK det er en langt bedre løsning at statlige myndigheter bidrar med informasjon og god opplæring.

For kommunene har det også en egen verdi å ha denne kompetansen lokalt både i forbindelse med reguleringer og næringsformål. NFKK viser også til at kommunene i dag har ansvaret for plan- og bygningsloven (PBL). Privatpersoner og næringsaktører er således vandt til å forholde seg til kommunen eksempelvis ved utbygging. Tilsvarende er kommunene til for å yte service for innbyggere og næringsliv. Vi kan ikke se at kommunenes og havnenes ansvar og forvaltning prinsipielt er annerledes når det gjelder havne- og farvannsloven.

NFKK er også redd for at behandlingstid blir mer omfattende og byråkratisk med forslaget fra utvalget. Det vil også forringe den nødvendige lokalkunnskapen i lokale prosesser. Det at kommunen håndterer både PBL og HFL effektiviserer mange prosesser lokalt.

Havne- og farvannsloven er en viktig del av kystkommunenes virkemiddelapparat for å legge til rette for god nærings- og tjenesteutvikling. I satsingen på å utvikle kysten og næringene der er det avgjørende viktig å ha gode virkemidler, kompetanse og korte beslutningsveier. En fjerning av det kommunale ansvaret for det kommunale sjøområdet vil redusere kystkommunenes mulighet til å yte god service overfor næringsliv og innbyggere.

Havnekapitalen

NFKK representerer kommuner som både har havner som del av forvaltningen, som kommunale foretak og som interkommunale selskaper. For kystkommunene er havnene et viktig virkemiddel for næringsutvikling og for utvikling av gode transporttilbud for gods og befolkning. Slik NFKK ser det vil havnenes rolle bli viktigere og viktigere i og med at vi som nasjon satser på utvikling av havnæringene. I tillegg ser vi nå at havnene igjen får en større betydning for beredskap og forsvaret av Norge.

Nettverk fjord- og kystkommuner (NFKK)
Adresse sekretariatet: NFKK - c/o KS Bedrift, postboks 1378 Vika, 0114 Oslo.
Tlf: 41 30 52 21

Som eiere av havner ser NFKK at det ved enkelte tilfeller kan være naturlig for eier å ta utbytte fra havnene. Men det er viktig at slike utbytter ikke går på bekostning av primæroppgaven til havnene, nemlig å legge til rette for gode transportløsninger og næringsutvikling. Både klimamålsetninger, forventet økning i transportbehovet og utvikling av tradisjonelle og nye næringer langs kysten krever gode havner med god økonomi. NFKK mener derfor den modellen som flertallet i utvalget går inn for er et godt utgangspunkt for å ivareta interessene til både eierne, havnene, beredskap og nasjonale målsetninger for det regionale og nasjonale transportsystemet.

Organisering

Utvalget mener farvannsforvaltningen er en oppgave som innebærer offentlig myndighetsutøvelse. Utvalget har ikke sett grunn til å begrense kommunenes frihet til å velge hvordan de ønsker å organisere havnene, men de har foreslått å lovfeste krav om et organisatorisk skille mellom forvaltning av farvann og drift av havnevirksomhet.

Utvalget foreslår at dersom havnen drives i et eget rettssubjekt (AS, IKS og § 27), må myndighetsutøvelsen forestås av kommunen eller eventuelt delegeres til et annet interkommunalt samarbeidsorgan enn det felles havneselskapet.

NFKK mener at innføring av begrepet organisatorisk skille for det første innebærer en uklar begrepsbruk forhold til det som er vanlig i slike vurderinger. I tillegg går utvalget lengre enn rapporten «Konkurranse på like vilkår», som har vurdert konkurranseforholdene mellom offentlige og private virksomheter.

Flere av NFKKs medlemmer har små havneorganisasjoner, og synergieffektene ved at dette er samlet er positivt både økonomisk og kompetansemessig. Forslaget skaper også et kunstig skille mellom organisasjonsformene. IKS-modellen er laget for både effektiv myndighetsutøvelse og kommersiell drift på tvers av kommuner.

Avslutning

En god havne- og farvannslov er viktig for kystkommunene fordi det legger avgjørende rammer for hvordan kystkommunene kan utøve både forvaltning i det kommunale sjøområdet og tilrettelegge for transport og næringsutvikling. Det er derfor viktig at regjeringen går grundig inn i konsekvensene av hvordan en ny lov vil virke på utviklingen av kysten og kystkommunenes rolle i det.

Hilsen

Ole L. Haugen
Styreleder (NFKK)
Mobil: 905 78 433

Kopi: Stortingets næringskomité, kommunalkomité, transportkomité og KS

Nettverk fjord- og kystkommuner (NFKK)
Adresse sekretariatet: NFKK - c/o KS Bedrift, postboks 1378 Vika, 0114 Oslo.
Tlf: 41 30 52 21